

سمونڊ تڻو مون کي سڏي

ايوب گل

نئون نيارو

حسين سوچ جو حسن، حسين حسن جو ڪمال
حسين جي نگاهه ۾، نبيءَ جي نگاهه هئي
حسين جي جمال جي، دين کي پناهه هئي
يزيد ذليل جو ذليل، يزيد زوال جو زوال
حسين سوچ جو حسن، حسين حسن جو ڪمال

سمونڊ ٿو مونڪي سڏي!

(پنجڪڙا)

ايوب گل

ترتيب: عزيز راج

نئون نياپو اڪيڊمي

سچل گوڻ ڪراچي، سنڌ.

ڪتاب جو نالو: سمونڊ ٿو مون کي سڏي
موضوع: پنجڪڙا
شاعر: ايوب گل
ٽائيتل ڊزائن: نئون نياپو
تعداد: هڪ هزار
چپڄڻ جي تاريخ: جنوري 2012
پاران: نئون نياپو اڪيڊمي،
سچل ڪوٽ ڪراچي

Cell # 0346-2103811

Rs. 100/=

اڀڻا: روشنا جي نالي!

مونکي اوهان جي عشق ۾
هر ڪو هنر مليو.

پبلشر جو نوٽ

تيار ٿي وڃون هڪ وار وري رنگن جا پاڻا ۽ برش هٿن ۾ کڻي
اسان جو رنگ برنگي خانہ بدوش شاعر ايوب گل پنهنجي سڄي
سرت، سپاءَ ۽ جادوءَ سان اچي رهيو آهي...

ايوب گل هونءَ ته پورهيت ليکڪ آهي، ڪڏهن ڊراما ته
ڪڏهن اخبار لاءِ بيت / پنجڪڙا ۽ ڪڏهن ڪجهه ٻيو...

ڪجهه نه ڪجهه پر ڏينهن سڄو ۽ وڏي رات تائين جڻ ته لکڻ ٿي
هن جي ڊيوٽي آهي ۽ سامهن جو تسلسل به جي هو ڪن پل لاءِ قلم
پاسيرو ڪري اڪيون پيڙهي ته جڻ هوند هڪ پاسي هن جا ته ايمان جا
ٿڪ لهي پون پر جڻڪ اهونڌگيءَ جو پڇاڙو پل به ٿي پوي...

ايوب گل جو پهرين شاعريءَ جو ڪتاب ”رنگن جي خانہ
بدوشي“ ڇاپڻ جو اعزاز پڻ نئون نياپو کي آهي ۽ هي اعزاز تي اعزاز
هي ڪتاب ۽ سندس چواڻي ته هر ڪتاب نئون نياپو لاءِ هوندو...
۽ اسان به ڪانئس لکت جي جادوءَ جي تسلسل لاءِ آسائتا ٿي
رهندا سين...

ايوب گل جو پهرين ڪتاب کي پڙهندڙن وٽان ڀلي موٽ ملي
۽ هن ڪتاب لاءِ به نئون نياپو ۽ ايوب گل آسونڊ آهن ته ضرور
اوهان جي دل جي درواز تي پيار سان، پنهنجائپ سان پيو سڏ
ڪندو رهندو...

پنهنجي پيار ڀري راءِ کان آگاهه ڪندا.

اوهان جو

سنڌي انعام

سنڌي قوم جي اجتماعي احساسن جو شاعر - ايوب گل

ايوب گل جي نظم جي مجموعي رنگن جي خانہ بدوشيءَ کان پوءِ هيءُ سندس ٻيو شعري مجموعو آهي ”سمونڊ ٿو مونکي سڏي“ جنهن ۾ هن جا لکيل پنجڪڙا شامل آهن.

پنجڪڙي جي باري ۾ مان ٿورو ٻڌايان ته پنجڪڙي کي مون ناچيز دريافت ڪيو هو. پنجڪڙو جيڪو اڄڪلهه هڪ سگهاري شاعراڻي صنف طور سامهون آهي ان کي اها حيثيت ڏيارڻ ۾ منهنجون ڪوششون به شامل آهن ۽ اڄ اهو جديد سنڌي شاعريءَ ۾ نظم ۽ غزل کان پوءِ گهڻي مقدار ۾ لکيو وڃي ٿو (افسوس جو گهڻا شاعر ان جي معيار جو خيال نه ٿا رکن).

ڪافي شاعر دوست پنجڪڙي کي منهنجي ايجاد ڪيل شاعراڻي صنف سمجهند آهن پر اها ڳالهه غلط آهي. هن صنف جو ايجاد ڪرڻ وارو شاعر آهي ڀارت واسي ڀرپو ”وفا“

مان ڀانيان ٿو 91-1990ع جي ڳالهه آهي مان لاڙڪاڻي جي نيشنل سينٽر واري لائبريري (جيڪا جناح باغ ۾ هئي) ۾ پڙهڻ جي لاءِ ڪو سٺو ڪتاب ڳولي رهيو هوس ته منهنجي نظر ڀرپو وفا جي هڪ ڪتاب تي پئجي. شايد نالو هوس ”سرخ گل، سُرها خواب“ (تي سگهي ٿو نالي ۾ پيل ٿيندي هجي) ڪتاب ورهاڱي کانپوءِ ڇپيو هو. ان ڪتاب ۾ ڀرپوءِ جا پنجڪڙا نظر آيا جيڪي من کي بيحد پسند آيا اهي ڇند وڌيڪ مطابق لکيل هئا يعني پهرين سٺ ڀارنهن ماترائن جي ٻي تيرهن جي، ٽين به تيرهن جي ۽ باقي ٻه ستون يارهن يارهن ماترائن جون.

انهن ڏينهن ۾ مان ”ترائيل“ لکندو هوس پر پنجڪڙا پڙهڻ کانپوءِ منهنجي دل انهن مان کڻي ٿي وئي ۽ پنجڪڙا پاڻ ڏانهن ڇڪڻ لڳا. هن صنف جي اختصار ۾ جامعيت مون کي موهي وڌو هو. مان پنجڪڙا لکڻ لڳس پر هن ۾ آيو ته هڪڙو تجربو ڪري ڏسان: پنجڪڙي کي ڇند وڌيڪ مطابق نه پر علم

عروض مطابق لکي ڏسان ته ڪيئن ٿا لڳن؟ پوءِ مان مختلف عروضي وزنن تي پنجڪڙا لکڻ لڳس. هيٺ آهائي ساڳي پريو عواري برقرار رکيم پر ان جي لاءِ هن جيڪا ماترائن جي پابندي مقرر ڪئي هئي اهو شرط ختم ڪري ڇڏيم. من ڏٺو ائين ڪرڻ سان پنجڪڙي ۾ هڪڙي جدت به آئي اظهار لاءِ بيشمار ميڊيم به مهيا ٿي ويا جنهن ڪري انهن ۾ وراڻي ۾ رنگا رنگي اچي پئي سگهي. مون ان طريقي سان ڪافي پنجڪڙا لکيا ۽ منهنجو پنجڪڙن تي ٻڌل مڪمل ڪتاب مارڪيٽ ڇپجي پڌرو ٿيو ”ڪاري بر ۾ چنڊ“ جنهن کي سٺي موت ملي ۽ ان کانپوءِ ٻيا نوجوان به تمام گهڻا پنجڪڙا لکڻ لڳا ۽ پنجڪڙي کي هڪ نئين حياتي ملي ويئي.

حقيقت اها آهي ته پنجڪڙا ته بيشمار دوست لکي رهيا آهن پر ايوب گل جي پنجڪڙي ئي پريور نموني مون کي پاڻ ڏانهن متوجه ڪيو آهي. مان هن جي سڀني پنجڪڙي جي ڳالهه نه ٿو ڪريان جيڪي هو هڪڙي اخبار جو پيٽ پيرڻ لاءِ لکندو رهندو آهي پر انهن پنجڪڙن جي ڳالهه ٿو ڪريان جڏهن لکڻ لاءِ کيس لفظ ڳولڻا نه پوندا آهن پر آهي سندس اندر مان آتش فشان جي لاري جي صورت ۾ ڀرندا نڪرندا آهن. جن ۾ جن جذبن جي غضب واري گرمي هوندي آهي.

آهي پنجڪڙا جيڪي تنهائيءَ واري شديد احساس وارين ساعتن ۽ ڪنهن شاعراڻي الهام جي صورت ۾ سندس هن تي درد جون آيتون بڻجي نظر ايندا آهن ته حساس ذهن رکندڙ فرد جي ادراڪ جا عڪس به موجود آهن.

درد جي ساڳي زبان، تنهنجو هجي منهنجو هجي
تنهنجيون اکيون پر جي اچن، منهنجون اکيون پر جي اچن
هي سهيليون چڻ دليون، گڏجي ڪلن گڏجي روئن
عمر پر هي آسمان، تنهنجو هجي منهنجو هجي
درد جي ساڳي زبان، تنهنجو هجي منهنجو هجي

ڪڏهن دل چريءَ کي سڏيندينءَ ته ايندي
لڙيءَ رات چنڊ جي جڏهن ناو ترندي
ستارن سان گڏجي جڏهن دل به پرندي
وري پيار اُن سان ونديندينءَ ته ايندي
ڪڏهن دل چريءَ کي سڏيندينءَ ته ايندي

اها حقيقت آهي ته سگهاري شاعري تڏهن ئي سر جي سگهندي آهي جڏهن هن ۾ تخليقي مانڌاڻا متل هوندو آهي. اعليٰ پائي جي شاعري سر جي مهل شاعر جي هن مٿان هڪڙي سرمدِي ڪيفيت طاري ٿيل هوندي آهي. سندس روح چڻ زمان ۽ مڪان جي حدبندين کان آزاد ٿي ابد جي وشال آسمان ۾ پرواز ڪندو آهي. مان سمجهان ٿو اهائي وجداني ڪيفيت هوندي آهي جنهن ڪري ڪيترن فلاسفرن شاعريءَ کي مذهب کان مٿاهين مرتبي واري حيثيت ۾ ڏنو آهي. جيئن فيض به هڪ انٽرويو ۾ چيو هو ته ”شاعر پنهنجي ذات مان نڪري ڪائنات سان لاڳاپو جوڙي ٿو.“

هڪڙي ڳالهه چوڻ هتي ضروري ٿو سمجهان ته پابند شاعري لکڻ واري شاعر کي بحر وزن تي عبور حاصل هجڻ گهرجي. ڇو ته منهنجي خيال ۾ تخیل ۽ جذبات جي وسيع سمونڊ ۾ لهڻ وقت ”وزن“ شاعر کي ”ترهي“ جو ڪم ڏيندو آهي. ايوب گل کي بحر وزن تي قدرتي طور يا موزو طبيعيت هئڻ جي ڪري ڪافي دسترس آهي پر پوءِ به ڪافي جاين جتي هو وزن جي حوالي سان ٿاپا کائي ٿو جنهن تي کيس قابو پائڻ گهرجي. ڇو ته ان جي ڪري سندس شاعريءَ ۾ اهو تاثر نه ٿوري جيڪو هڪ سٺو پابند شعر، دلين تي چڙهندو آهي. (مان سمجهان ٿو هن وزن جي ڪنهن کان سکيا نه ورتي آهي نه ئي اُن جو چڱيءَ طرح مطالعو ڪيو اٿائين) ڪافي پنجڪڙا وزن تي به پورا نه آهن ۽ جيڪي لفظ حذف ڪرڻ جهڙا نه هوندا آهن اُهي به حذف ٿو ڪريو وڃي. جيئن هن پنجڪڙي ۾ وزن جي حوالي سان غلطي ڪئي اٿائين.

حسين سوچ جو حسن، حسين حسن جو ڪمال
حسين جي نگاهه ۾ نبي جي نگاهه هُئي
حسين جي جمال جي، دين کي پناهه هُئي
يزيد ذليل جو ذليل، ييزيد زوال جو زوال
حسين سوچ جو حسن، حسين حسن جو ڪمال

هن پنجڪڙي جو وزن هجڻ گهرجي چار پيرا مفاعِلن، پر سڀ سٽون ان وزن تي پوريون نه ٿيون بيهن. ايوب گل کي وزن جي حوالي سان پنهنجين ڪوتاهين تي قابو پائڻ گهرجي. آسان شاعرن کي بحر وزن جو خاص خيال رکڻ گهرجي جيڪڏهن اسين پابند شاعري لکون ٿا. باقي آزاد نظم يا نثري نظم لکڻ وقت ماڻهو آزاديءَ سان لکي سگهي ٿو پر ايتري آزادي ته انهن ۾ به نه آهي. انهن ۾ به هڪ قسم جي پابنديءَ جو احترام ڪرڻو پوي ٿو جيئن داخلي

آهنگ آهي. تسلسل آهي. حقيقت اها آهي ته مون کي سڀني شاعر ائين صنفن ۾ ”نثري نظم“ لکڻ وڌيڪ ڏکيو لڳندو آهي. مصطفيٰ ارباب، فراق هاليپوٽي يا روحل ڪالرو جا نثري نظم پڙهي مان ڊنگ رهجي ويندو آهيان.

مون ڏٺو آهي ته پابند شاعريءَ ۾ سٺ جي سٽاءُ، چست بندش، دلربا لهجي، بي سافٽگي، رواني ۽ اچوتي آهنگ سان پڙهندڙ تي چڻ ساحرانہ ڪيفيت طاري ٿي ويندي آهي. ضروري آهي ته شاعر کي انهن سڀني ڳالهين جو خيال رکڻ گهرجي. نه ته شعر ۾ اهو تاثر پيدا ٿي نه سگهندو جيڪو دلين کي گرمائي ۽ وجد ۾ آڻي ڇڏي. مون وجد لفظان ڪري استعمال ڪيو جو مون، شعر جي سرچڻ واري عمل کي صوفيءَ جي وجد واري ڪيفيت جي ڏاڍو قريب محسوس ڪيو آهي.

پنجڪڙي واري صنف جي سٽاءُ جي حوالي سان مان عرض ڪريان ته ان جون پنج ئي سٽون هڪ ٻئي سان خيال جي اُتت ۾ لاڳاپيل هجن. هڪ سٽ کان پوءِ جيڪا سٽ اچي اها مٿين سٽ جي مفهوم کي وڌيڪ ڪشادو ڪري ۽ معنوي وسعت بخشي. ائين پنجڪڙي جي پنجن ئي سٽن جو پاڻ ۾ اڻ ٽٽ رشتو هجي ۽ اهي هڪٿو گڏيل جامع تخيل پيش ڪن. اهائي ڪامياب پنجڪڙي جي نشاني آهي. باقي اسان جا شاعر دوست جيڪي پنجڪڙا لکن ٿا (ايوب جا به ڪافي پنجڪڙا اهڙا آهن) جن ۾ سٽون ته برابر خوبصورت آهن پر انهن جو پاڻ ۾ داخلي رڻ نه آهي. اهي چڻ ڪنهن غزل مان ڪنيل سٽون معلوم ٿين ٿيون. منهنجي خيال ۾ اهڙا پنجڪڙا، پنجڪڙي جون فني تقاضائون پوريون نه ٿا ڪن. انهن جو ڍانچو رڳو پنجڪڙي جهڙو ڪري رکيو ويو آهي. سٺو غزل لکندڙ شاعر، پنجڪڙو به سٺو لکي سگهي ٿو بشرطيڪ پنجڪڙي جي پنجن سٽن ۾ پنهنجي تخيل کي ڏاڍي سڀيتائيءَ سان ۽ ڀرپور نموني پنهنجي تڪميل تائين پهچائڻ ۾ ڪامياب وڃي. باقي غزل جو فردا فردا سٽون لکي انهن کي هروڀرو پنجڪڙي جو روپ ڏيڻ نه گهرجي. ايوب گل جا پنجڪڙا سنڌي شاعري ۾ منفرد حسن رکن ٿا. خوشيءَ جي ڳالهه آهي ته منهنجي پنجڪڙن جي ڪتاب کانپوءِ وري هاڻي اسان کي ايوب گل جو مڪمل پنجڪڙن جو ڪتاب پڙهڻ لاءِ مليو آهي. جنهن ۾ سندس لاجواب پنجڪڙا آهن. مان سمجهان ٿو ڪتاب جي لاءِ هن پنجڪڙي جي چونڊ ڪئي ۽ ڪرڻ به ائين گهرجي ڇو ته ضروري ناهي ته شاعر کان هر وقت سٺي شاعري سرجي. ان ڪري ڪتاب ڇپائڻ وقت سليڪشن ڪري صرف

سٺيون شيون تي پڙهندڙ کي پڙهڻ لاءِ ڏجن باقي هروڀرو انهن جو وقت نه وڃائجي جيڪي تخليقون پڙهندڙ کي سرور بخشين، انهن جي تنهائيءَ وارين گهڙين کي خوشگوار بڻائين، غمگين گهڙين ۾ انهن جي هن کي ڪا آئت ڏين ڪين اها شاعري تحفي طور ڏجي. مون ته خدا کي به اهڙي شاعري تحفي طور ڏيڻ جي ڳالهه ڪئي هئي هڪ بيت ۾ اهو ٿو ياد اچي.

جنت جي ڪنهن باغ ۾ گوتارچيندس

نيري ورق تي لکي، پاڙ جيان ويندس

تحفي ۾ ڏيندس، آءُ خدا کي شاعري

هر سگهاري شاعر جي شاعري ۾ استعارا ۽ علامتون هونديون آهن جيڪي سندس شعري ڪائنات جي رمزگشائي ڪنديون آهن. اهي جن انهن ڪنجين جيان هونديون آهن، جن وسيلي اسان لاءِ شاعر جي هن جا دروازا کولندا آهن ۽ معنائن جي موتين تائين اسان جي رسائي ٿي ويندي آهي. اهي علامتون ڏاڍيون معنيٰ خيز هونديون آهن. انهن وسيلي ئي شاعر پنهنجي ذات جو هڪ مقرر جهان جنميندو آهي. ايوب گل جي مجموعي ”سمونڊ ٽومون ڪي سڏي“ کي پڙهندي به اسان جو واسطو اهڙين ڪيترين ئي علامتن ۽ استعارن سان پوي ٿو. جيتوڻيڪ اهي اسان جي ڏنل وائيل زندگيءَ مان ورتل آهن پر انهن جو اهڙو ته خوبصورت تخليقي استعمال ٿيل آهي جو انهن ۾ هڪ قسم جي گهرائي پيدا ٿي پئي آهي ۽ انهن سان شاعر جي داخليت جو ڀرپور اظهار ٿئي ٿو ۽ پڙهندڙ جون به چڻ ڪي فراموش ٿيل يادون ٻيهر جاڳي پون ٿيون ۽ انهن تي ڪا ساحرانہ ڪيفيت طاري ٿيو وڃي. انهن ۾ اهڙي جوت جڳمڳائيندي نظر اچي ٿي جيڪا اکين ۾ عڪس اجاگر ڪرڻ سان گڏوگڏ من کي روشن ڪريو ڇڏي. اهڙا ڪيترائي علامتي لفظ ايوب جي شاعريءَ جا سينگار آهن جيئن: سمونڊ، آسمان، پڪي، زنجير، خواب، نگينو، دريا، صحرا، منزل، بادل، ڪٽ راه، پينگهه، ڪرڻا، آئينو ۽ ٻيا ڪيترائي لفظ آهن جيڪي ايوب جي شاعريءَ ۾ علامتن جي روپ ۾ نظر اچن ٿا. جن ۾ زندگيءَ جو حسن جهلڪي ٿو. مطلب ته هن جي شاعري علامتن ۽ استعارن سان ٽنڀار آهي انهن ۾ معنائن جو سمونڊ چلڪي رهيو آهي.

ڏٺو وڃي ته ايوب گل پنهنجي پنجڪڙي ۾ جيڪا شاعراني فضا جوڙي ٿو اها غزل جي ڏاڍو قريب آهي. جيئن غزل جو واسطو خارجيت سان گهٽ پر شاعر جي داخليت سان وڌيڪ هوندو آهي. شاعر منظر ڪشي ڪرڻ بجاءِ ان

ڪيفيت جي بيان تي گهڻو زور ڏيندو آهي جيڪا ڪيفيت ڪنهن سهڻي منظر کي ڏسي شاعر جي من تي طاري ٿيندي آهي. ٻي ڳالهه ته استعارو رمز ايمائيت ۽ اختصار غزل جي جان هوندا آهن، جيئن چوندا آهن دريا کي ڪوڙي ۾ سمان يا آسمان کي اک جي ماڻڪي ۽ ۾ سمان ۾ تينن ايوب گل جي پنجڪڙ ۾ آهي خوبيون ملن ٿيون منهنجي خيال ۾ جيئن غزل جو ڪو بند پڪين جي جوڙي ۽ وانگر اڏامندي نظر ايندو آهي تينن پنجڪڙي جي پنجن ستن کي به ڪونجن جي ننڍڙي ولر وانگر پرواز ڪرڻ گهرجي، هڪ ئي منزل ڏانهن، ساڳئي ڏسا ۾ ائين نه ٿئي ته ڪنهن ڪونج جو منهن ڪاڏي هجي ته ڪنهن جو ڪاڏي ائين ڪونجون هڪٻئي کان وڇڙي وينديون منهنجو مطلب آهي ته پنجڪڙي جي پنجن ئي ستن جو پاڻ ۾ داخلي ريت هجي. ائين ڪرڻ سان پنجڪڙي جو تاثر وڌيڪ پختو پراثر ۽ پاڻدار ٿيندو.

ڏٺو وڃي ته جيڪڏهن شاعريءَ ۾ ڪا نئين صنف پنهنجي حيثيت ٺاهڻ ۾ مصروف هجي ته ان کي سگهارن شاعرن جي ضرورت پوندي آهي، اُهي ان جي ساک قائم ڪرڻ ۾ وڏو ڪردار ادا ڪندا آهن. سنڌي شاعريءَ جي صنف مان پنجڪڙي کي به اڃا اهڙن سگهارن شاعرن جي ضرورت آهي جيڪي هن جي ادبي حيثيت کي آمر بڻائي ڇڏين. مون کي ايوب گل مان ڪافي اميدون آهن ڇو ته روحاني حوالي سان هو مون کي شاعرن جي ان قبيلي سان واسطو رکندڙ نظر آچي ٿو جيڪي پنهنجو قلم دل جي خون مان ٻوڙي پوءِ لکندا آهن. ايوب گل پنهنجي شاعريءَ ۾ ٻوليءَ جي تخليقي استعمال لاءِ لفظن ۾ لڪل تخليقي امڪانن کي پروڙي ٿو وٺي ۽ ٻوليءَ جو اهڙو ته دلڪش استعمال ٿو ڪري جو سندس شاعري سنڌي قوم جي اجتماعي احساسن جو آواز بڻجي پوي ٿي.

اسان جي سڃاڻپ اسان جي نشاني
هي آجڪر جي ڦلڻين ۾ ڌرتيءَ جو چهرو
۽ ٽوپيءَ جا ڪاوا، سدا سج سنهرو
هي موهن ڌڙي جي ننڍڙي ڇاڻي
اسان جي سڃاڻپ، اسان جي نشاني

هر شاعر جي شاعريءَ ۾ هڪڙو علحده شاعراڻي فضا ملندي آهي جيڪا ان داخلي ڪيفيت ۽ خارجي ماحول جي ميلاپ سان ملي جڙندي آهي. شاعر مسلسل تخليق مشق ۽ فڪر جي نئين لهرن وسيلي اظهار جو هڪڙو

نرالو ڍنگ حاصل ڪري وٺندو آهي جيڪو ٻين کان مختلف هوندو آهي. جن شاعرن ۾ حقيقي شاعر اهو جوهر موجود هوندو آهي ته اهي تيزيءَ سان اڳتي وڌندا آهن شاعر جي حيثيت ۾ امرتا ماتي وٺندا آهن. باقي گهڻا ته سڄي عمر رڳي ٽڪندي ڪندا رهندا آهن. ايوب گل شاعرن جي ان قبيلي جو فرد آهي جن جي اندر ۾ ازلي بيقاراري هوندي آهي. هن جي اها لوچ پوچ ڪين ڪڏهن به سُڪون سان ويهڻ نه ڏيندي آهي. سنڌي شاعرن جو سرواڻ پٽائي به هڪ بيقرار روح هيو ته اياز کي به ازلي بيقاراري نصيب ٿي هئي. ڊاڪٽر جي منع ڪرڻ باوجود هن ڪڏهن لکڻ بند نه ڪيو. اهاڻي ازلي بيقاراري انهن شاعرن کي تخليقي سفر ۾ روان دوارن رکندي آهي.

اهي شاعري ان لاءِ نه لکندا آهن ته ڪين شهرت ملي يا پنهنجي پڙهندڙن، ٻڌندڙن کي متاثر ڪن پر شاعري انهن لاءِ پاڻ کي نئين سر دريافت ڪرڻ جو عمل هوندي آهي. اندر جي اڻاهه بيقاراري، ڪائنات ۽ زندگيءَ کي پروڙڻ جي هور کور عورت جو حسن، عشق ۽ فطرت جو حسن انهن جا تخليق سرچشما هوندا آهن. ايوب گل جي شاعريءَ ۾ به مون کي انهن جي جهلڪ نظر اچي ٿي. ايوب گل جي شاعري پنهنجي مانوارن پڙهندڙ جي حوالي ڪرڻ کان اڳ مان هڪڙو عرض ڪندو هان ته صحافت به مون کي هڪڙي سمونڊ جيان نظر ايندي آهي. (يا متان اُهو رڻ هجي جيڪو پري کان سمونڊ لڳندو هجي ته صحافت جي سمونڊ ۾ ڪيترائي وڏا مانگر مڇ به آهن. اسان جو شاعر ايوب گل به مانگر مڇ سان اُلجهي پيو آهي. شڪر آهي ته اڃان ساڻو نه ٿيو آهي نه ئي اندر جي شاعر کي مرڻ ڏٺو اٿائين. پر پوءِ به، کيس احساس هئڻ گهرجي ته هن جي اندر جو شاعر خطرن ۾ گهيريل آهي. جنهن لاءِ کيس چوڪس رهڻ گهرجي. چو ته سنڌي شاعريءَ کي ايوب گل جهڙن شاعرن جي ضرورت آهي.

سعيد ميمڻ

عادل - لاڙڪاڻو
21 آگسٽ 2011

پنهنجي پاران

منهنجي لاءِ سڀ کان وڌيڪ ڏکيو ڪم پنهنجي ڪتاب ۾ پنهنجي پاران ڪجهه لکڻ آهي. ان ڪري ئي هي ڪتاب ايڏو دير سان توهان جي هٿن ۾ پهتو آهي. باقي شاعري ته گذريل فيبروري 2011 کان ڪمپوزنگ وغيره جي سڀني مرحلن مان گذري چڪي هئي. منهنجو پهريون ڪتاب: ”رنگن جي خانہ بدوشي“ به منهنجي ان ئي سستيءَ جي ڪري لٽ ٿيو هو. هيئنر جڏهن انعام ڏيئي چيو آهي ته جيڪڏهن مون ٻن ڏينهن ۾ هن کي پنهنجي پاران ڪجهه نه لکي ڏنو ته هو مواد واپس ته ڪندو پر دوستيءَ جي رشتي کي به ڪس لڳي سگهي ٿي. تڏهن مجبور ٿي قلم کنيو اٿم. پر سوچيان ٿو ته لکان ڇا؟ سڀ ڪجهه ته شاعري ۾ چئي چڪو آهيان.

شاعري پنهنجو پاڻ لکرائيندي آهي. ڊراما پيٽ لکرائي ٿو پر پنهنجي پاران لکڻ کي پبلشر دوست انعام عباسي منهنجي مجبوري ۾ شامل ڪيو آهي. ان ڪري ڪجهه لکڻو به پوندو. پر ڇا لکجي؟ اهو سوال هر هر اڳيان ٿري اچي ٿو ۽ ان جي جواب لاءِ مان پنهنجي جيءَ اندر جماتي پاڻن جي ڪوشش ڪيان ٿو. اهو سچ آهي ته ماڻهو جو من به پنهنجو پاڻ ۾ هڪ ڪائنات وانگر آهي. شاعر جڏهن ان ڪائنات ۾ نظر ڦيرائيندو آهي، خيالن جا نه جان ڪيترا موتي ميڙي وٺندو آهي. پوءِ مان چو نه پيو لکي سگهان؟ جنوري جي ٽريل رات ۾ ڇا منهنجا خيال به برف ٿي ويا آهن؟ اهڙن سوالن جي گهيري ۾ آخر ڪار ڪنهن جي ياد مون کي پنهنجي ان ڳوٺ ڏانهن موٽائي ٿي، جتي منهنجي ننڍپڻ جا ڪيترائي معصوم خواب مون کي حسرت مان ڏسي رهيا آهن ۽ اٿون انهن کان پري شهر جي شور ۾ ڪڏهن پاڻ کي ڳوليندي وقت گذاريان ٿو ته ڪڏهن پنهنجو پاڻ کي روليندي ڏينهن ڪٽجن ٿا. شايد اهو مون اڪيلي جواليمو نه آهي. انهي صف ۾ ٻيا به ڪيترائي يار بيٺل هوندا پر هجور ۾ اسان جي هڪ ٻئي تي نظر نٿي پوي پنهنجي روز جي معمول تي سوچيندي مون کي هميشه دوست شاعر علي آڪاش جو نظر ياد ايندو آهي. جيڪو هن حيدرآباد ۾ اخبار ۾ نوڪري دوران اسان سڀني دوستن جي دلين جي ترجماني ڪندي لکيو هو...

اسين پرديس جا پنڇي
 رلون ٿا ديس تنهنجي ۾
 جتي ديرو به اڏارا
 ته آڪيرا به اڏارا
 سوري سان ٿي بي خواب اڪڙين ۾
 ڪٿي ڪٿي انت اوجاڳا
 ويون ٿا ڏور ڏورن ڏانهن
 جتي ڪوئي نه ڪنهنجو آ
 جتي پنهنجو پرائو آ
 اسانجي چنهن چاهي ٿي
 به ٿي موتي چڱن چونڊن
 سڄوئي ڏينهن لوڙيون ٿا
 سڄي چاچر چچوليون ٿا
 پٽن تي جيئن سري سانجھي
 به ٿي ڪارا اڃا ترچا
 ڪٿي گنگر ڪنارن جا
 ورون ٿا روز واهيري
 جتي اونداهه آڳانجهي

ان نظر ۾ رڳو ڪنهن هڪ دل جو نه پر پوري هڪ دور جو الميو شامل آهي. ٿي
 سگهي ٿو ته ڪير منهنجي هن ڳالهه سان اتفاق ڪري يا نه ڪري پر اسان جي
 ٽهيءَ تمام گهڻو پوڳيو آهي. اسان هڪ عجيب لاتعلقيءَ جو زمانو ڏٺو آهي. اڃا
 به ڪڏهن ڪڏهن اهو احساس شدت سان ٿيڻ لڳندو آهي ته ڪجهه ذاتي يا
 ويجهن دوستن کي ڇڏي ڪري باقي سينئرس هن وقت تائين اسان کي قبول نه
 ڪري سگهيا آهن. ان ڳالهه جا ڪوڙ متاثر مثال به ڏئي سگهجن ٿا پر هنن
 صفحن ۾ آئون ان بحث کي ڇيڙ ٻڌران پنهنجي ذات متعلق ڳالهائڻ کي
 ترجيح ڏيان ٿو. چو ته منهنجو ڪنهن سان اختلاف راءِ رکڻ جو ڪو ارادو نه
 آهي. جيئن آئون پنهنجي پهرين ڪتاب ۾ به ٻڌائي چڪو آهيان ته شاعري
 سان منهنجو ننڍپڻ کان وٺي هڪ خاص لڳاءُ رهيو آهي. آئون پاڻ ڪٿي سٺا
 شعر نه لکي سگهيو هجان پر دنيا جي سٺي شاعري سان مون هميشه دل سان

پيار ڪيو آهي ۽ ساڳي طرح مونکي پنهنجي شاعري سان به تمام گهڻو پيار رهيو آهي. حالانڪ مونکي شاعري جي ڪا خاص فني ڄاڻ به ڪونهي. پوءِ به مون مسلسل لکيو آهي. ايتري حد تائين جو منهنجي ڊرامن ۾ به اڪثر شاعري گهڙي ايندي آهي، يعني مڪالم شاعراڻا ٿي پوندا آهن. اها ڳالهه چوندي آئون ڪا به هڪ نئو محسوس ڪيان ته ڊراما لکڻ منهنجو روزگار آهي ۽ شاعري منهنجو عشق آهي.

ڪافي دوستن کي منهنجي شاعري ۾ شاعراڻي فن جون اوڻايون به نظر اينديون هونديون. سعيد ميمڻ صاحب مهاڳ ۾ به ڪجهه شعرن ڏانهن ڪوٽ جو اشارو ڏنو آهي. پر آئون اڳ ۾ به وضاحت ڪري چڪو آهيان ۽ پيهر به ورجائي ڇڏيان ٿو ته شاعري مون محبتن وانگر ڪئي آهي، پس جڏهن آئي، ٿيندي وئي. آئون شاعري جي فڪر ۽ رواني ته وڌيڪ ڌيان ڏيندو آهيان ۽ رومانويت منهنجي اظهار جو خاص موضوع رهي آهي. هن ڪتاب ۾ شامل پنجڪڙن مان توهان کي ان ڳالهه جو اندازو به ٿي چڪو هوندو. اهي سڀ پنجڪڙا مون ”ڪوشش“ اخبار لاءِ لکيا ۽ سائين اعجاز منگي صاحب جي صلاح تي انهن کي ڪتابي صورت ۾ آڻڻ جو ڪم هٿ ۾ کنيو. ان سلسلي ۾ منهنجي پاتڇ عزيز راج جي محنت قابل تعريف آهي جنهن لائبريرين مان اخبارون ڳولي اهي سڀ پنجڪڙا گڏ ڪيا ۽ انهن کي موجوده ترتيب ۾ آندو آهي. هونئن ته اهو ڪم منهنجي لاءِ تمام مشڪل هيو. هتي آئون سعيد ميمڻ جو به شڪر گذار آهيان جنهن ڪتاب جو مهاڳ لکي ڏنو. ان سان گڏ دوست انعام عباسي جا ٿورا به ٿورا نه آهن، جو هو وقت بوقت مونکي ڪتاب ڇپرائڻ جي سلسلي ۾ اتساهيندو رهيو. هاڻي جڏهن ڪتاب جي ترتيب جا سڀئي معاملو تقريبن مڪمل ٿي ويا آهن، منهنجي دل هڪ عجيب سکون سان ڀرجي وئي آهي. هر شاعر وانگر ڪتاب ڇپجڻ جي خوشي مونکي به لکڻ لاءِ نئون ولولو ڏنو آهي. گلزار هڪ هنڌ لکي چيو هو ته لکڻ شاعر لاءِ رياض مثل آهي. انڪري مون شاعري ڏانهن يا شاعري مون ڏانهن موٽ ڪاڌي آهي ۽ مون پيهر لکڻ شروع ڪيو آهي.

پيهر لکڻ مان منهنجي مراد شاعري آهي. هونئن ڊراما لکڻ وارو ڪم ته هر وقت جاري رهندو اچي ٿو، ڪجهه ويجهو دوست اها شڪايت به ڪندا رهيا آهن ته شوبز منهنجي اندر جي شاعر کي ڪاٽي ويندي، انڪري مونکي ان خطري جي طرف ترت ڌيان ڏيڻ گهرجي پر ذاتي طور آئون پنهنجي شوبز جي

ڪيريئر کان تمام گهڻو خوش ۽ مطمئن آهيان ڇو ته هن شعبي مونکي نه صرف سڃاڻپ ڏني آهي پر ڪافي سارا به مثال رشتا به منهنجي پايي ۾ وڌا آهن. ايتري حد تائين جو هي ڪتاب ڇپجڻ جي پٺيان به انهيءَ شعبي جي مدد شامل آهي. ميان ڌو ته ڪجهه عرصي تائين آئون ڊرامن لکڻ ۾ ايترو مشغول ٿي ويو هئس جو شاعري کان دوري پئدا ٿي پر شايد هر شاعر جي زندگي ۾ اهڙو هڪ خاموشيءَ جو زمانو ضرور ايندو آهي جڏهن شاعري هن کان پري ٿي بيهندي آهي، انڪري آئون پنهنجو پاڻ کي مطمئن ڪرڻ لاءِ دل جي اڳيان اهو جواز رکي سگهان ٿو ته ان ڊگهي وڻي جون زميوار منهنجون شوبز جون مصروفيتون نه آهن بلڪه اهو ماڻ جو وقت فطري هيو.

پڄاڻيءَ ۾ آئون پنهنجن انهن دوستن کي به ياد ڪرڻ کان رهي نٿو سگهان جن جي ساٿ ۾ رهنمائي جي ڪري آئون گهڻو ڪجهه سکيو آهيان ۽ سڪندرو مان ٿو منهنجي قلم انهن جي علم مان ڪجهه روشنائي به ضرور ڪنئي هوندي، رحمت الله ماحوئي، حفيظ ڪنير، اعجاز منگي، طارق قريشي، مائڪ ڪنگراڻي ۽ فرهاد قائم خاني جا نالا انهن ۾ سرفهرست آهن. جڏهن ته علي آڪاش، علي زاهد، سعيد سومرو حاجي ساند، اختر ڪنير ۽ فراق هاليپوٽو به منهنجي زندگي ۽ فن جو اڻٽٽ حصو ٿي رهندا.

گڏوگڏ آئون پنهنجي مهربان دوست نور جو ڪيو جو به احسانمند آهيان جنهن مونکي هميشه وڏن وانگر سنڀاليو آهي، ويائجڻ ناهي ڏنو.

ايوب گل

4 جنوري 2012

ڪراچي

موبائل نمبر: 0333_2652160

درد جي ساڳي زبان، تنهنجو هجي، منهنجو هجي
 تنهنجيون اکيون پر جي اچن، منهنجون اکيون پر جي اچن
 هي سهيليون ڄڻ دليون، گڏجي کلن گڏجي روئن
 عمر پر هي آسمان، تنهنجو هجي، منهنجو هجي
 درد جي ساڳي زبان، تنهنجو هجي، منهنجو هجي

پنهنجا نين - پرايا سڀنا
 هن جون يادون، هن جون ڳالهيون
 کلندي کلندي اڪڙيون آليون
 هوءُ وئي ۽ آيا سڀنا
 پنهنجا نين، پرايا سڀنا

ڊسمبر لڙڪ لاڙيندي ڇڏي ويو جنوري پويان،
 الا ساڳيون اڪيلايون، اوهان جي بيرخي ساڳي.
 اڪين ۾ درد ساڳيو آ، اڃا دل هي ڏکي ساڳي
 اڃا هڪ لهر گذري هئي، ٻي آهي وري پويان
 ڊسمبر لڙڪ لاڙيندي ڇڏي ويو جنوري پويان

ڪڏهن دل چريءَ کي سڏيندينءَ ته ايندي
 لڙيءَ رات چنڊ جي جڏهن ناؤ ترندي
 ستارن سان گڏجي سندن دل به ٻرندي
 وري پيار ان سان ونڊيندينءَ ته ايندي
 ڪڏهن دل چريءَ کي سڏيندينءَ ته ايندي

ڪلهه چنڊ تي پيرا لڏا_ تنهنجا هيا
 ڪيترو مون کان پري نڪري وئين منهنجي مٺي
 دل ياد توکي ٿي ڪري، ڀلجي وئين منهنجي مٺي
 ٿي نيٺ، نيٺن ۾ لڏا، تنهنجا هيا،
 ڪلهه چنڊ تي پيرا لڏا، تنهنجا هيا!

دل چري دلگير آهي، ياد تنهنجي ٿي اچي
 تون اچين ٿي خواب منهنجا ٿا سڪي رنگين ٿين
 جي وڃين ٿي نيٺ نيرا ڪيترا غمگين ٿين
 درد دامن گير آهي ياد تنهنجي ٿي اچي
 دل چري دلگير آهي، ياد تنهنجي ٿي اچي

تنهنجي وارن جي ورن ۾ ڪيتريون ئي سانوڻيون
 نيڻ تنهنجا، ناز تنهنجا، چنڊ کي انداز تنهنجا
 جيترا بادل وسيا، جڻ ته ها همراز تنهنجا
 رقص ۾ جڻ مور ها، ايتريون ڳالهيون وڻيون
 تنهنجي وارن جي ورن ۾ ڪيتريون ئي سانوڻيون

زندگي جي هر گهڙي آ حادثن سان هم ڪنار
 نيڻ خوابن جي نگر جي راه ۾ ماريا ويا
 پيار جي هر ناز تان، انداز تان واريا ويا
 ڪنهن گهڙيءَ دل منتشر ڪنهن گهڙيءَ آشڪبار
 زندگي جي هر گهڙي آ حادثن سان هم ڪنار

ملي مُسڪرائين، ڪلي موڪلائين!
 اوهان جون سڀيئي ادائون عجب!
 وڇوڙا وڏيندڙ سڙائون عجب
 جڏهن نيٺ ڦيرين، تڏهن دل جلائين
 ملي مُسڪرائين، ڪلي موڪلائين.

الا، پنهنجو درياھ صحرا نه ٿئي ها
 چلي اپ لهرون لتاڙي هلن ها
 ستارا به خود سان سلهاڙي هلن ها
 ڪڏهن ديس پنهنجو هي ڳوڙها نه ٿئي ها
 الا پنهنجو درياھ صحرا نه ٿئي ها

ملائي نيٺ نيٺن سان چيائين بارشون سوچيون
وري تارا ڳلي لايون، سڄو آڪاش جا ڳايون
گلابن سان رڪي ريسون، هزارين قول مهڪايون
وساري درد جا لمحا، وري ساڳيون خوشيون سوچيون
ملائي نيٺ نيٺن سان چيائين بارشون سوچيون

ملن نيٺ مرڪن، ٽين ڌار برسن
چوي دل ته توکي منڊيءَ منجهه مڙمجي
اڪين منجهه آئي، سڄي رات پڙمجي
اچي ننڊ تنهنجي، خوابن لاءِ ترسن
ملن نيٺ مرڪن، ٽين ڌار برسن

تنهنجي منهنجي هڪڙي دل آ
 مان مرڪان جي، تون به ڪلين ٿي
 مون کي تون مون منجهه ملين ٿي
 دنيا تنهنجو چوڻ آڇل آ
 تنهنجي منهنجي هڪڙي دل آ

اکين ۾ پکين جون ڪهاڻيون ڇڏي وئي
 اندر ۾ پري وئي ڪي غمگين راتيون
 ڪڍي پاڻ سان وئي سڪي ڪائناتون
 وڃوڻن ۾ ويڙهيل رهاڻيون ڇڏي وئي
 اکين ۾ پکين جون ڪهاڻيون ڇڏي وئي

اسان جي عشق جي منزل، اوهان جون ئي اڪيون آهن
 اڪيون سهڻيون سڀين جهڙيون، انهن ۾ خواب جا موتي
 انهن ۾ سانجهه جا ڏيڻا، انهن ۾ پيار جي جوتي
 هوائون، موسمون، خوشبو سڀئي تنهنجون سڪيون آهن
 اسان جي عشق جي منزل، اوهان جون ئي اڪيون آهن

نيٺ اڃايل، بادل سڀنا
 دل ۾ ڪوبه نه دريا جاڳيو
 روز اڪين ۾ صحرا جاڳيو
 تنهنجي ويندي پاڳل سڀنا
 نيٺ اڃايل بادل سڀنا

اسين نيٺ تنهنجا سنڀاري رناسين
 پرين دل اوهان لاءِ سڄي رات ٻاري
 اوهان لاءِ خوشبو هوا ۾ اڏاري
 اڃارا ندين جي ڪناري رناسين
 اسين نيٺ تنهنجا سنڀاري رناسين

ڪونه ٿو نيري سگهي تنهنجي بنا
 درد ڪيڏو بي چيو ۽ ان جهليو
 ننڊ توڻي جاڳ ۾ گڏجي هليو
 چئو ڀلا، ايندينءَ ڪڏهن تون روشنا؟
 ڪونه ٿو نيري سگهي تنهنجي بنا

وڊن شام ٿاڻي، پڪي يادگيريون
 اسين روح تائين وٺن جون قطارون
 سنڌوءَ جي ڪڙن تي بڙن جون قطارون
 اچن دل سڃاڻي، سڪي يادگيريون
 وڊن شام ٿاڻي، پڪي يادگيريون

زندگي ڪو خواب آ يا چنڊ جي تمثيل آ
 نيٺ نيٺن تي جهڪن ٿا، سمنڊ تي سانجهي کلي
 تنهنجي يادن جي نگر ۾، دل اڃا پاڳل ڏي
 سونهن جو تفصيل ۽ پيار جي تڪميل آ
 زندگي ڪو خواب آ، يا چنڊ جي تمثيل آ

اسين ناڪام ناهيون ٿيا، اڃا گمنام ناهيون ٿيا
 سفر دل جو اهو ساڳيو اهي ئي راهه ۾ راتيون
 اڃا ڀر سوچ ۾ آهن، سويرن سان ملاقاتيون
 اوهان جي نام ناهيون ٿيا، صفا ڀڌنام ناهيون ٿيا
 اسين ناڪام ناهيون ٿا، اڃا گمنام ناهيون ٿيا

عشق دل جي ياد ۾ ٻانهن تنهنجيءَ جو ڪٽو
 عشق ساحل جي مٿان ان جهلي ڪاٺي لهر
 رات ڪاري جي پٺيان، تنهنجي نيٺن جي سحر
 عشق ڪيڏو معتبر، عشق ڪيڏو بي وڻو
 عشق دل جي ياد ۾ ٻانهن تنهنجيءَ جو ڪٽو

پنهنجا نيٺ، پرايا سڀنا
 تنهنجون يادون، تنهنجون ڳالهيون
 ڪلندي ڪلندي اڪڙيون آليون
 تبون وٺين پوءِ آيا سڀنا
 پنهنجا نيٺ، پرايا سڀنا

اسان کان نه وسريا اهي ڳوٺ جا وڻ
 گلابن جي پينگهن ۾ لڏندڙ جوانيون
 ڪڏهن نيٺ آلا، ڪڏهن شادمانيون
 وڃون ٿا خوابن اندر روز ڳولڻ
 اسان کان نه وسريا اهي ڳوٺ جا وڻ

تونشانيءَ ۾ اسان کي چنڊ آهي ڏٺي ڇڏيو
 سج جا ڪرڻا ڏٺا تو رات جا تارا ڏٺا
 تو اسان کي ياد ۾ نيٺ ٻاجههرا ڏٺا
 تو اسان کي پيار جو سمنڊ آهي ڏٺي ڇڏيو
 تونشانيءَ ۾ اسانکي چنڊ آهي ڏٺي ڇڏيو

جڏهن نيٺ تنهنجا ملي مُڪرائن
 ٿڙي دل سنجها جي ستارن سان گڏجي
 هوائن سان گڏجي، نظارن سان گڏجي
 تڏهن دل سان گڏجي پڪي گيت ٻڌائين
 جڏهن نيٺ تنهنجا ملي مُڪرائن

اسان جي دل جو آئينو نه ڏٺل آيو
 سدا لڙڪن سان ڌوٽو آءِ ڪس تنهنجو
 رهيو آءِ روح منهنجي ۾ رقص تنهنجو
 اوهان جو روپ روزانو اسان جي خيال ۾ آيو
 اسان جي دل جو آئينو نه ڏٺل آيو

هلي وئي هت لوڏيندي خدا حافظ
 اسان ان جاءِ تان اڳتي وڌيا ناهيون
 اڃا ان جاءِ تان پنٿي هٿيا ناهيون
 وڃوئن جون رُتون ڏيندي خدا حافظ
 هلي وئي هت لوڏيندي خدا حافظ

وڇوڻن جي وصالن جي ڪهاڻي آ
 حياتي ڌار توکان آ مرڻ جهڙي
 رجن ۾ پٽڪندڙ پياسي هرڻ جهڙي
 عجب شروعات جي اڌ ۾ پڄاڻي آ
 وڇوڻن جي وصالن جي ڪهاڻي آ

ڪهڙي ڪهڙي آس رکين دل توکي چاهي
 تون ته چوڻ تي ڪنڀ ملن ها، اڏڻ لاءِ آڪاس
 توت گهريا ها سانجهين جهڙا رنگ رتا احساس
 پٿرن ۾ وشواس رکين دل توکي چاهي
 ڪهڙي ڪهڙي آس رکين دل توکي چاهي

درياهه ۾ لهرون اٿيون ڇا، چنڊ کي ٻوڙي هليون
 ايڏو ڏمڙ پنهنجن مٿان، اڳ ۾ ڪڏهن ناهي ڪندو
 هي معتبر پنهنجن مٿان، اڳ ائين ناهي گذرندو
 ديس کي پاڪ ڀري، پوءِ سمنڊ کي ٻوڙي هليون
 درياهه ۾ لهرون اٿيون ڇا، چنڊ کي ٻوڙي هليون

پنهنجا نيٺ پرايا ٿي ويا
 روح اندر ۾ ڌاريو ساحل
 رات سڄي هڪ ساريو ساحل
 آخر پيار اجايا ٿي ويا
 پنهنجا نيٺ پرايا ٿي ويا

ايندو نه وري توڏي
 دل جو هي لڙي پيڙو
 ٿيندو نه ڪڏهن ميڙو
 اڄ ويهه لڳي گوڏي
 ايندو نه وري توڏي

ملي نيٺ مرڪيا، ڪلي موڪلايا
 سڄو ڏينهن تنهنجين سنيارن ۾ گذريو
 شيلين، نمائين، نهان ۾ گذريو
 پرين ڌار ٿيا جولڙي لڙڪ آيا
 ملي نيٺ مرڪيا، ڪلي موڪلايا

اسان تنهنجین نهارن ۾ اڃا نيري ندي آهيون
 اڃا دل جي انڌيري ۾ چڻي ٿي روشني تنهنجي
 اسان تنهنجا مٺي جانان! اسان جي زندگي تنهنجي
 وصالن جي گهڙي آهيون، وڇوٽن جي صدي آهيون
 اسان تنهنجین نهارن ۾ اڃا نيري ندي آهيون

اڪيون مسڪرايون، اکين گيت سوچيا
 اوهان سان ملڻ جي وري ڳالهه نڪتي
 گلن جي کلڻ جي وري ڳالهه نڪتي
 اهي آشنائون، اهي ميت سوچيا
 اڪيون مسڪرايون، اکين گيت سوچيا

تو ته وارن جي وڻن ۾ رات ڪي ويڙهي ڇڏيو
 چنڊ ڪي جهومر بڻايو ۽ ڪڏهن نڪ جي ڦلي
 نيڻ نيڻن سان ملائي، ڳالهه هر ڪنهن تي ڪلي
 ڌار ٿي وڪريو هيس، توپرين ميڙي ڇڏيو
 تو ته وارن جي وڻن ۾ رات ڪي ويڙهي ڇڏيو

چيائين شام موٽي ٿي پڪين سان گڏ وڻن تائين
 امير تي رات پهچي ٿي، ستارن جا ڪٽي ڏيئا
 ڪرن ٿا پوءِ دريا تي، ستارن جا چٽي ڏيئا
 چيو سين دل به پهچي ٿي سڪين سان گڏ وڻن تائين
 چيائين شام موٽي ٿي پڪين سان گڏ وڻن تائين

اوهان ڳالهين جي ٻيڙي ۾، هلو هن پار ٿا گڏجي
 ڪڏهن ڇنڊ تي قدم پئجن، ڪڏهن اڳتي، اڃا اڳتي
 ملڻ، مرڪڻ وري وڃڻ، ستارن جي سڪي دڳ تي
 اسان جي دل جي دنيا ۾ نچن سنسار ٿا گڏجي
 اوهان ڳالهين جي ٻيڙي ۾، هلو هن پار ٿا گڏجي

ٿورڙو مرڪي ڏنائين، ڄڻ ڏنائين ڪونه ڪجهه
 پيار سان ميڙي اسان کي پوءِ پڪيڙي وئي هلي
 هوءَ گهٽائون ڄڻ ته وارن منجهه ويڙهي وئي هلي
 پاند ۾ ڪجهه گل ڏنائين، ڄڻ ڏنائين ڪونه ڪجهه
 ٿورڙو مرڪي ڏنائين، ڄڻ ڏنائين ڪونه ڪجهه

اسين نيٺ آهيون، اوهين خواب آهيو
 وفا جي منڊيءَ جو نڱينو سدائين
 چهلي پيار چلڪي هي سينو سدائين
 جي وچڙي وڃو ٿا، آ! آب آهيو
 اسين نيٺ آهيون، اوهين خواب آهيو

پرين تنهنجي پيرن جو زنجير ٿيون جي
 اسان جي حياتي وڃي دريدر ٿي
 اوهان جي پڄاڻان، اوهان بن گذر ٿي
 ڪڏهن تنهنجي نيٺن سندنو نير ٿيون جي
 پرين تنهنجي پيرن جو زنجير ٿيون جي

ٻڪن ۾ پيار تنهنجي جا گھرون ٿا بي بها موتي
 اسان جي دل هي هرجائي، سدا تارن جي تمنائي
 ڪيوسين چنڊ جو سودو اوهان سان ٿي شناسائي
 دعا جي موت ۾ جانان، مليا يادن سندا موتي
 ٻڪن ۾ پيار تنهنجي جا گھرون ٿا بي بها موتي

چليو دل جو ساگر، رنا نيٺ رڻ جهڙو اوهان ياد آيا
 مٿان سانجهو ورنڊڙ پکين کان چوايو وري تون نه ايندين
 چريءَ دل کي وڌندڙ وڇوڙن ٻڌايو وري تون نه ايندين
 ڀسيو لکندي ڪاڳر، اڃا تائين پُرنم اوهين ياد آيا
 چليو دل جو ساگر، رنا نيٺ رڻ جهڙو اوهان ياد آيا

ملي مُسڪرايا، ڪلي ڌار ٿي ويا
 مسافر پرين ها، روانا ٿيا
 مليا ڪونه پهر، زمانا ٿيا
 وڃوڙا وڌائي پري پيار ٿي ويا
 ملي مسڪرائي، ڪلي ڌار ٿي ويا

اسان جي سڃاڻپ، اسان جي نشاني
 هي اجرڪ جي ڦلڙين ۾ ڌرتيءَ جو چهرو
 ۽ ٽوپي جا ڪاوا سدا سج سنهرو
 هي موهن ڌڙي جو آ ننڍپڻ، جواني
 اسان جي سڃاڻپ، اسان جي نشاني

اسان سنڌ تنهنجيءَ سدا جو پڙاڏو
 اسان جيڪي ٽوپي ۽ اجرڪ جا وارث
 اسان مارئيءَ جي لوئيءَ جا وارث
 وطن ۾ سدائين وفا جو پڙاڏو
 اسان سنڌ تنهنجيءَ سدا جو پڙاڏو

جڏهن ڌار ٿينديون، ڙلي پاڻ وينديون
 اڪيون آسرن جا لنگهي لڪ ٿڪبيون
 زمينون وساري ستارن سان ٻڪبيون
 وڇوڙا ونديندي سڪيءَ کي سڏينديون
 جڏهن ڌار ٿينديون، ڙلي پاڻ وينديون

اوهان جي پيار جو جانان! نٿي چو آسرو لاهي؟
 اسان جي دل هي ويڳاڻي، پلٽ سان ڪونه ٿي پلجي
 جهلي دامن، چوي هر هر ڀرين جي پار ڏي هلجي
 مٿان هي سار جو جانان! جبل اوچو ڪريو آهي
 اوهان جي پيار جو جانان! نٿي چو آسرو لاهي

خانه بدوشي ٿا ڪريون، پاڻ ۾ ڪجهه جاءِ ڏي
 پير پنهنجا پنڌ ۾ ٿا مٽي ٿيندا وڃن
 نيٺ موهن شهر جي، ڪا گهٽي ٿيندا وڃن
 چاهي به آهي زندگي؟ تون به پنهنجي راءِ ڏي
 خانه بدوشي ٿا ڪريون، پاڻ ۾ ڪجهه جاءِ ڏي

هوائن کان پڇي ڏسجان اهي توکي ٻڌائينديون
 اسان جي شهر جي شامن سدا توکي سنڀاريو آ
 سنجھائڻ ۽ سوڀرن جو پکين توکي پڇاريو آ
 اڪيون خوابن جي ٻيڙي ۾ توکي واپس ورائينديون
 هوائن کان پڇي ڏسجان اهي توکي ٻڌائينديون

ڪڏهن تون خواب ۾ ڪلنديڻءَ وري ملنديڻءَ
 اوهان جي ياد جا تارا اسان جو آپ چائيندا
 اوهانجي ياد جو رستو اسان کي پيا ٻڌائيندا
 ڪڏهن ٿي موڙي ٿلنديڻءَ وري ملنديڻءَ
 ڪڏهن تون خواب ۾ ڪلنديڻءَ وري ملنديڻءَ

اوهين سهڻا، اوهان جون سڀ سڪيون سهڻيون
 ورايو وار ٿا جانان! پريا بادل ڏسي مرڪن
 ڏيو جي پيار ٿا جانان! پريان ساحل ڏسي مرڪن
 اوهان جي خواب ۾ آيون، اسان جون ٿيون اڪيون سهڻيون
 اوهين سهڻا، اوهان جون سڀ سڪيون سهڻيون

دل ته ڪينجهر جي ڪنڌيءَ جو ڪو ڪنول هوندي هئي
 توڇهي چيڙي چڙيون ڪي، روح پرور راڳڻيون
 پوءِ توڙيون اڪيون ڇا، ٿا رات ڀر تارا ڳڻيون
 ياد ٿي ٿي دل اسان جي، تنهنجو ڪجل هوندي هئي
 دل ته ڪينجهر جي ڪنڌيءَ جو ڪو ڪنول هوندي هئي

تو چيو ان کان اڳي جو الوداع جي ويل ٿئي
 هڪ ٻئي جي پاڪرن ۾ ٿي ويون تحليل پاڻ
 محبتن جو عاشقين جو ڪونئون تفصيل پاڻ
 دل وڇوڙن سان لڳي توکان جدا جنهن ويل ٿئي
 تو چيو ان کان اڳ جو الوداع جي ويل ٿئي

پاڻ ٻيئي هڪ ٻئي جي درستي آهيون مٺي
 توڏنهن منهنجين اکين ۾، جلوو پنهنجي نور جو
 مون ڏٺو تنهنجي بدن ۾ ڀرتو ڪنهن حور جو
 پاڻ ٻيئي هڪ ٻئي جي روشني آهيون مٺي
 پاڻ ٻيئي هڪ ٻئي جي درستي آهيون مٺي

زندگي جو ڪاروان اڳتي روان ۽ موت جي سرحد اڳيان
 ڄڻ فنا جي لهر تي ٿو سامه جو ٻيڙو تري
 رات جي پوئين پهر جيئن، چنڊ جو ڏيئو ٻري
 سمنڊ دل جو بيڪران ۽ موت جي سرحد اڳيان
 زندگي جو ڪاروان اڳتي روان ۽ موت جي سرحد اڳيان

سنڌ شاعر جي اکين ۾ محبوب جي چھري جيان
 ٻار جي ڄڻ ننڊ آهي، خواب ۾ ڪل ڪل پري
 رات جو درياھ تي آ، چنڊ جي جادوگري
 ڏور پربت جي پريان ڪنھن بين جي لھري جيان
 سنڌ شاعر جي اکين ۾ محبوب جي چھري جيان

ڪڏهن گمنام راهن تان اسين ناکام موٽياسين
 ڪڏهن بي نام موسم ۾ ٿڙي چڻندي گذاريو هو
 پرين هڪ شام رم جهم ۾ اکين وسندي گذاريو هو
 اسان پنڇي واهيرن ڏي ڪرڻ وسرام موٽياسين
 ڪڏهن گمنام راهن تان اسين ناکام موٽياسين

اڪيون ويران ساحل تي، ٻڌل ڪو ياد جو پيڙو
 چپن تي چنڊ جون ڳالهيون، امير جيڏيون اڪيلايون
 اوهان جون ڳالهڙيون نڪتيون، لڳو ڪونجون اڏي آيون
 اهو تڪرار ڳوڙهن جو ٿئي ڪو يار سان ميڙو
 اڪيون ويران ساحل تي، ٻڌل ڪو ياد جو پيڙو

دل پرينءَ جي پار جو ڪوئي پڪي
 دل سڄڻ جي سار جو نيرو امير
 دل اويلي انتظار ۾ ره گذر
 دل اها محبوب تي مرندڙ سڪي
 دل پرينءَ جي پار جو ڪوئي پڪي

ملين ها ته جيون گلن جيئن ٿڙي ها
 اچين ها ته من جون ڳليون ڳهرجن ها
 وسين ها ته دل جون وليون ڳهرجن ها
 ڪلين ها ته خوشبوشي ۾ ٿڙي ها
 ملين ها ته جيون گلن جيئن ٿڙي ها

چيائين: ”جيڪڏهن مرڪي وري موڙيان اوهان کان منهن؟
 ملائي نيٺ نيٺن سان وري وڇڙڻ جي چاهيان پوءِ؟
 اچي ٻانهن جي گهيري ۾ پري نڪرڻ جي چاهيان پوءِ؟
 چيوسين: ”دل رلي ويندي ٻڏي ويندي اوهان جو سنهن؟“
 چيائين: ”جيڪڏهن مرڪي وري موڙيان اوهان کان منهن؟“

پڇيائين: ”وار ڪوليون ۽ وڏي برسات ٿيون جيڪر؟“
 چيوسين: ”دل ٻڏي ويندي مگر وسڪار بهتر آ“
 اسان جي روح صحرا تي اوهان جو آڙ بهتر آ“
 چيائين: ”نيٺ ڦيريون ۽ انڌيري رات ٿيون جيڪر؟“
 پڇيائين: ”وار ڪوليون ۽ وڏي برسات ٿيون جيڪر؟“

اوهان جو منهن ڇڏيو آهي، اسان جو پيار ڇا معنيٰ؟
 اسان جي روح جي بن ۾ نچيا ڪي مورت نهنجا ها
 سدائين تات جي تن ۾ بچيا ڪي مورت نهنجا ها
 اوهان جو نيٺ ڦيرايو، اکين جو آڇا معنيٰ؟
 اوهان جو منهن ڇڏيو آهي، اسان جو پيار ڇا معنيٰ؟

هڪڙو ماڻهو اسان کي وڻي ائين ويو
 عمر گذري وئي ڪونه دل تان لڌو
 سار سوچي پڇيو ڇو نه دل تان لڌو؟
 خواب ڏيئي وري ننڊ ڪڍي ايئن ويو
 هڪڙو ماڻهو اسان کي وڻي ايئن ويو

وڻن کي ننڊ اچي وئي آ، پکين کي کير جاڳائي؟
 لٿي آ رات آگر ۾ بتيون گهرجون ننڊاڪيون ٿيون
 ٻڌي ويو چنڊ ساگر ۾ بتيون گهرجون ننڊاڪيون ٿيون
 سمهي پيون خواب تنهنجي ۾ اکين کي کير جاڳائي؟
 وڻن کي ننڊ اچي وئي آ، پکين کي کير جاڳائي؟

اسان جين اکين ۾ نه ننڊون نه سڀنا
 نه ئي پنڌ پورا، نه ئي جاڳ پوري
 ملي جا به محبت اڌوري اڌوري
 اسان کان پاتي ڪا پوري ڪلپنا
 اسان جين اکين ۾ نه ننڊون نه سڀنا

اسين ڪاڪ تنهنجيءَ جا راڻا نه هئاسين
 ڪڏهن سونهن تنهنجي نه ماڻي سگهياسين
 نه ئي پيار تنهنجو سڃاڻي سگهياسين
 پرين! پار تنهنجي اڏاڻا نه هئاسين
 اسين ڪاڪ تنهنجيءَ جا راڻا نه هئاسين

لڙاڻيل جر مٿان سانجهي، اداسيءَ جي ڪٿا آهي
 وڏا ٻيڙا، تڪيون لهرون ڪهاڻيءَ جو حصو آهن
 پڪي جي پار اڏري ويا پڄاڻيءَ جو قصو آهن
 رنويئي راڳ تي مانجهي، اداسيءَ جي ڪٿا آهي
 لڙاڻيل جر مٿان سانجهي، اداسيءَ جي ڪٿا آهي

تونہ مرڪي ڏٺو ڪجهه چيو ٿي نه هو
 اسان دل لڳيءَ ۾ رڳو خواب ميٽيا
 رڳو لڙڪ پوڪيا، رڳو راڳ چيٽيا
 درد پاڪر پريو ۽ ڇڏيو ٿي نه هو
 تونہ مرڪي ڏٺو ڪجهه چيو ٿي نه هو

پريان کان ڏيک ساگر جو لڳي نيريءَ چنئيءَ وانگي
 پڪي اجرا، وڏيون لهرون، لڪيرون ڄڻ
 ڪناري جي سنهي واري وجهي ساهن کي سيرون ڄڻ
 کليو ائين خواب شاعر جو لڳي نيري چنئيءَ وانگي
 پريان کان ڏيک ساگر جو لڳي نيريءَ چنئيءَ وانگي

نديءَ جيئن نينهن تنهنجو هو پڪي ٿي پاڻ آياسين
 اوهان جي ننڊ نورو جر اسين نيرڳ رهيا آهيون
 چُليو ٿي خواب جو ڪينجهر اسين نيرڳ رهيا آهيون
 وڌيا جو ويٺ تنهنجا ها سڪي ٿي پاڻ آياسين
 نديءَ جيئن نينهن تنهنجو هو پڪي ٿي پاڻ آياسين

ڪيترو دل کان پري تون، ڪيترو دل جي قريب
 نيٺ ڪوليان ڏور آهين، نيٺ ٻوٽيان اسپاس
 ننڊ ۾ ڌرتي لڳين ۽ جاڳ ۾ ويڙهي نه واس
 تون ئي خود محبوب آهين، تون پرين! منهنجو رقيب
 ڪيترو دل کان پري تون، ڪيترو دل جي قريب

پريان کان ڏيک ساگر جو وچيل قالين نيرو ڄڻ
 اٿيون لهرون، وڌيون اڳتي، ڪنارن کي ڇهڻ آيون
 اوهان جي ياد جون هيرون ستارن کي ڇهڻ آيون
 لٿي جورات پاڻين ۾، هيو غمگين نيرو ڄڻ
 پريان کان ڏيک ساگر جو وچيل قالين نيرو ڄڻ

ڏنوسين ڏور لهرن ۾ ٻڏو ٿي سج جو سانجهيءَ جو
 ڪنڌيءَ تي گهر ڪاوان ڪجهه، جتي دردن جو ديرو هو
 اتي دل ۾، اکين ۾ ڇا، لڪيرن ۾ انڌيرو هو
 پرئين ڀر جي وٽن پويان، ٻريو ٿي گيت مانجهيءَ جو
 ڏنوسين ڏور لهرن ۾ ٻڏو ٿي سج جو سانجهيءَ جو

ڙلُون ٿا پاڻ ۾ پيهي، اوهان جي پريت جا جوڳي
 اسان جون منزلون ڪهڙيون اسان جا آڻيان ڪهڙا؟
 اسان جا آسمان ڪهڙا، ستارن جا جھان ڪهڙا؟
 زماني کي خبر ڪيھي، اسين ڪنھن ريت جا جوڳي
 ڙلُون ٿا پاڻ ۾ پيهي، اوهان جي پريت جا جوڳي

اڪيون سهڻيون سپين جھڙيون، مزاجن مينهن جھڙي هئي
 سندن نالوبہ ”بارش“ هو هوائن جي سڪي خود هئي
 وڻن ۾ چڻ اڏارون هئي، لڳو ٿي چڻ پڪي خود هئي
 ڳڻيان ڳالهيون اڃا ڪهڙيون، جھڙالي ڏينهن جھڙي هئي
 اڪيون سهڻيون سپين جھڙيون، مزاجن مينهن جھڙي هئي

تنهنجو آواز اهڙو هو وڃي جيئن بانسري جانان
 پرائهين پار کان ايندڙ پکي سڀ پيار تنهنجو هئا
 چڱي امير، ورڻا بادل، اهي اظهار تنهنجو هئا
 تڙي جيئن سانجهه نيري ۾، چڱي پئي شاعري جانان
 تنهنجو آواز اهڙو هو وڃي جيئن بانسري جانان

اڪيون سهڻيون، اڪيون اهڙيون، سمونڊن جون سڪيون جهڙيون
 انهن ۾ ميگهه جي موسم، جهڙالن جون جُهَلن ڳالهيون
 ڏسي مرڪن ته ماڻهن ۽ هوائن ۾ هُلن ڳالهيون
 ڪجن ڳالهيون اڃا ڪهڙيون، سمونڊن جون سڪيون جهڙيون
 اڪيون سهڻيون، اڪيون اهڙيون، سمونڊن جون سڪيون جهڙيون

وچوڙي جون گهڙيون ساڳيون، اهي ئي ڳالهڙيون ساڳيون
 اوهان جي انتظاريءَ ۾ وري هڪ سال گذري ويو
 لڳي ٿو رات ڪاريءَ ۾ وري هڪ سال گذري ويو
 اهي لڙڪن لڙيون ساڳيون، اکين ۾ راتڙيون ساڳيون
 وچوڙي جون گهڙيون ساڳيون، اهي ئي ڳالهڙيون ساڳيون

آئون تنهنجا نيٺ آهيان، ننڊ آهيان، خواب آهيان
 خيال تنهنجا چڻ هرڻ ۽ جاڳ منهنجي رڻ جيان
 تون لڳين ننڍڙو پڪي ۽ پيار منهنجو وڻ جيان
 آئون تنهنجو پاپ آهيان، چنڊ آهيان، خواب آهيان
 آئون تنهنجا نيٺ آهيان، ننڊ آهيان، خواب آهيان

پرين هي نيٺ تنهنجا ڄڻ نمڻ جي چانو گهاتي هئا
 پڪيٽڙا پيار منهنجا هئا، اڏاڻا پار تنهنجي ڏي
 وساري وره جون واٽون پرين! سنسار تنهنجي ڏي
 چڙهيو جو كيف نظرن جو؟ لڳو ڄڻ مڌ جي ماتي هئا
 پرين هي نيٺ تنهنجا ڄڻ نمڻ جي چانو گهاتي هئا

چيوسين: ”وار تنهنجا هي اڏي بادل لڪڻ چاهن
 نڪورا نيٺ ڪينجهر تي، سنجها جو ڄڻ پيو پاڇو“
 ڏسي مرڪي چيائين: ”هيئن! ايڏا پاڳل به آهيو ڇو؟“
 چيوسين: ”پيار تنهنجا هي سندر دل ٿا ڪسڻ چاهن.“
 چيوسين: ”وار تنهنجا هي اڏي بادل لڪڻ چاهن.“

چيوسين: ”دل چري آهي، ڪري جي ياد توکي پوءِ؟“
 چيائين: ”ننڊ جي رستي سان خوابن ۾ ملڻ اينديس
 چمن ۾ تون هليو اچجان، گلابن ۾ ٽڙڻ اينديس!“
 چيوسين: ”روح ۾ ڪوئي ڪري آباد توکي پوءِ؟“
 چيوسين: ”دل چري آهي، ڪري جي ياد توکي پوءِ؟“

رات اڏوري، چنڊ اڏورو مان ۽ منهنجا خواب اڏورا
 دل جي صحرا، درد جي ڇايا، پيار پرايا
 تنهنجو سوچيو هان، لڇيو ۽ لڙڪ اکين ۾ پر جي آيا
 بات اڏوري، تات اڏوري، مان ۽ منهنجا خواب اڏورا
 رات اڏوري، چنڊ اڏورو مان ۽ منهنجا خواب اڏورا

چيائون ڪونه تون ايندين، اجايو ڊيپ ٻاريون ٿا
 انڌيري ۾ سهائيءَ جي سهائي آس بي معنيٰ
 اوهين بادل ته آهيو پر اسان جي پياس بي معنيٰ
 اسان جو عشق بي معنيٰ، ڇا لاءِ لڙڪ هاريون ٿا
 چيائون ڪونه تون ايندين، اجايو ڊيپ ٻاريون ٿا

”ڀاڻ تنهنجي دور جا جوڳي هئاسين اي منا“
 پنڌ ۾ گذري وئي، ساري حياتي توبنا
 مينهن کان هئي بي خبر، واري حياتي توبنا
 ڪنهن پرانهين ماڳ تي پٽڪي مئاسين اي منا
 ”ڀاڻ تنهنجي دور جا جوڳي هئاسين اي منا“

تو اسان جي جهول ۾ موتيا وجهي مرڪيو هيو
 ياد ٿئي تو پاڻ ئي جهومي چيو هو پيار ڪر
 تبو چيو هو عشق جو اعلان ۽ اقرار ڪر
 تو نديءَ جي وهه مٿان، ڏيڻا رکي مرڪيو هو
 تو اسان جي جهول ۾ موتيا وجهي مرڪيو هيو

مون اڃا تنهنجين اکين مان آسرو لائون آ
 هي اکيون، پياريون اکيون نيٺ ٿينديون مهربان
 هي سمونڊن جون سڪيون، نيٺ ٿينديون مهربان
 تو وڇوڙي جو چڙيو آ، درد جو ڪاٺون آ
 مون اڃا تنهنجين اکين مان آسرو لائون آ

اسان تي ياد تنهنجيءَ جو ڪلي ٿو آسمان جانان
 پرين هر ڳالهه کان آهن، اوهان جون ڳالهڙيون پياريون
 لڳن آڪاش ۾ جهڙيون، ستارن جون لڙيون پياريون
 اسان جو بي چيو هردو ڙلي ٿو ڪل جهان جانان
 اسان تي ياد تنهنجيءَ جو ڪلي ٿو آسمان جانان!

اوهان سان ياد ۾ گڏجڻ وري وڃڻ مليو آهي
 ڪلي ٿي ڳالهه وارن جي، اکين ۾ آبشارن جي
 اوهان سان گڏ بهارن جي، نهارن ۾ خمارن جي
 اوهان جي نانءَ سان سڏجڻ وري وڃڻ مليو آهي
 اوهان سان ياد ۾ گڏجڻ وري وڃڻ مليو آهي

لڙي درياھ تي سانجھي، وريا مانجھي
 پڪي وڻڪار ڏي موٽيا، وري هن پار ڏي موٽيا
 ندورا نيٺ اوجاڳيل اوهان جي دٿار ڏي موٽيا
 مٿان هئي رات ميرانجھي، وريا مانجھي
 لڙي درياھ تي سانجھي، وريا مانجھي

هي ڳوڙهن ۾ ڳوهيل مٽيءَ جي ڪهاڻي
 خوابن جي نيري نگر جو ڪورستو
 سڪيءَ جي سڃاتل شهر جو ڪورستو
 اکين کان وڇوڙيل گهٽيءَ جي ڪهاڻي
 هي ڳوڙهن ۾ ڳوهيل مٽيءَ جي ڪهاڻي

دريا جهڙي دل مٿان هُو چنڊ پرينءَ جو پاڇو هو
تنهنجي پويان پاڳل من جي هرڪا حسرت پاڳل هئي
تارن تائين ڳالهه هلي هئي، منهنجي محبت پاڳل هئي
پيار وڃائي پڇتايوسين، روح هيوي ڪاڇو هو
دريا جهڙي دل مٿان هُو چنڊ پرينءَ جو پاڇو هو

اوهان جي ياد جا پنڇي لڻا درياھ تي جانان!
تڙيا ڦلواڙ ۾ آھن پنيءَ جي ويل يادن جا
اسان جي خيال ۾ ڪڙندا رھيا زابيل يادن جا
اوهان جي ياد جا پاڇا، اسان جي ساھ تي جانان
اوهان جي پيار جا پنڇي لڻا درياھ تي جانان

اوهان جي ياد ۾ آهيون اهو ڪافي نه آهي ڇا؟
 چريءَ دل جي انڌيري ۾ اوهان جي نام جا ڏيئا
 رکياسين رت سان روشن، انهيءَ انجام جا ڏيئا
 ملڻ ناهي ضروري پر اوهان کي دل نه چاهي ڇا؟
 اوهان جي ياد ۾ آهيون اهو ڪافي نه آهي ڇا؟

مان اڃا توکي تلاشيان، ٿو اڃا تولد ڙان
 هٿ مون تنهنجا ڏنا هئا، ڪونه هئي منهنجي لڪير
 پاڻ تنهنجي نام جا، عشق جا آهيون اسير
 پاڻ ۾ توکي تراشيان، چنڊ ٿي تو ۾ ڪُلان
 مان اڃا توکي تلاشيان، ٿو اڃا تولد ڙان

پڪين جي وساريل وٽن جيئن دل هي
مسافر اکين جي نظر ۾ نه آهي
اڀاڳي اوهان جي شهر ۾ نه آهي
ڀلايل صدين جي ڏٺن جيئن دل هي
پڪين جي وساريل وٽن جيئن دل هي

اسين به تنهنجا، اڪيون به تنهنجيون، اکين ۾ سارا خواب تنهنجا
نديءَ جي جر تي گلاب تنهنجا، پڪين جي دل ۾ اڪير تنهنجي
لڳن ستارا شباب تنهنجا، گهلي ڏکڻ جي سا هير تنهنجي
سڪي سفينا سڏن ٿا جن کي، اهي ڪنارا خواب تنهنجا
اسين به تنهنجا، اڪيون به تنهنجيون، اکين ۾ سارا خواب تنهنجا

ڪڏهن نيٺ ٻوٽي اوهان کي ڏٺوسين
 ڪڏهن نيٺ ڪولي، وڃايو اوهان کي
 ڪڏهن خواب سوچي گهرايو اوهان کي
 اوهان کي سدائين اکين ۾ رکيوسين
 ڪڏهن نيٺ ٻوٽي اوهان کي ڏٺوسين

رات تنهنجي ياد جي، سمنڊ ۾ طوفان هو
 نيٺ ها ساحل ڀرين، لڙڪ لهرن تي ويا
 دل جو سفينو ويو ٻڏي، ايترا ڳوڙها ڀريا
 ايتريون چوليون چليون جو ناخدا حيران هو
 رات تنهنجي ياد جي سمنڊ ۾ طوفان هو

سڪي تنهنجين سنڀارن ۾، اسان جي دل رکي آهي
 جڏهن ڪي بارشون ڀرجن اوهان جي ياد ۾ تڙپي
 ڀريا بادل جڏهن گرجن، اوهان جي ياد ۾ تڙپي
 اڏي وڻڪار تنهنجيءَ ڏي ڀرين ڪوئي پڪي آهي
 سڪي تنهنجين سنڀارن ۾ اسان جي دل رکي آهي

تو گلابي آڱرين سان پيار ڪي بادل لکيو
 دل چريءَ جي پاند ۾، توپري موتيا ڇڏيا
 تو اسان جي شاعريءَ ۾ رات جا تارا گڏيا
 مرڪ پنهنجيءَ سان اسان کي، توپرين پاڳل لکيو
 تو گلابي آڱرين سان پيار ڪي بادل لکيو

هُنَ ڳلابي آڱرين سان هجر ڪي صحرا لڪيو
 پيار ڪي بادل لڪيائين ۽ ڪڏهن دريا لڪيائين
 وصل ڪي تارا لڪيائين، سمنڊ جا لمحا لڪيائين
 هُنَ پڪيڙي پياس مون ۾ پاڻ ڪي دريا لڪيو
 هُنَ ڳلابي آڱرين سان هجر ڪي صحرا لڪيو

جڏهن رات ٿيندي ستارا تڪينديون
 اڪيون دل جون ڳالهيون، اڪين ڪي ڏسينديون
 اڳر تون نه ملندي، سڪين ڏسينديون
 وري ننڊ ايندي وري خواب ٿينديون
 جڏهن رات ٿيندي ستارا تڪينديون

سنڌ، نيٽن جي وٿين ۾ خواب ڪو محبوب جو
 سنڌ، تارن جي اڱڻ ۾ ٻار جون ٻوليون چڙيون
 سنڌ، ساحل جي مٿان چڻ رات جو حورون مڙيون
 پارسائيءَ جي ڪهاڻي، خيال ڪنهن مجذوب جو
 سنڌ، نيٽن جي وٿين ۾ خواب ڪو محبوب جو

چيوسين شام جو ورنڊا، پڪي توکي ڀڪاريندا
 هوا ۾ واس واکاڻي، اسان کي توڙي آڻيندو
 اهو آڪاش عاشق آ، ستارا توتي ڇاڻيندو
 چيائين سانجهه جا ڏيڻا، تنهنجون راهون ٺهاري
 چيوسين شام جو ورنڊا، پڪي توکي ڀڪاريندا

تو ڳليءَ ۾ پيرڙن جا رابيل ها هاري چڙيا
 سڀ ڏسائون سنگيت جون ڪلندڙ دريون مون کي لڳيون
 هي هوائون ڇڻ ته پاڳل چوڪريون مون کي لڳيون
 تو وڻائن جا سدائين قنديل ها هاري چڙيا
 تو ڳليءَ ۾ پيرڙن جا رابيل ها هاري چڙيا

دل چري ڪهڙي جواني، زندگاني چار ڏينهن
 سمنڊ جيڏي بي قراري، هڪ گهڙيءَ جو خواب آ
 عاشقي ويندڙ وڪون يا لهر تي مهتاب آ
 هاءِ چاجي لئه حيراني، زندگاني چار ڏينهن
 دل چري ڪهڙي جواني، زندگاني چار ڏينهن

اوهان ناهيو ته نيٽن ۾ سدائين لئه ٺمي آهي
 اوهان جي پيار کي سوچيون، وري سوچيون اڪيلائي
 اندر ۾ زلزلو آيو اوهان جي ياد جو آئي
 ٿو هي آسمان گهرجي، اوهان جي بس گمي آهي
 اوهان ناهيو ته نيٽن ۾ سدائين لئه ٺمي آهي

اڃا ٿا راه ۾ پٽڪن، نٿا ٿڪجن
 اسان کي پير جوڳين جا، پنڌن ۾ زندگي گذري
 اوهان جي شهر ۾ رلندي وڃوڻ جي صدي گذري
 اوهان جي چاه ۾ پٽڪن، پرين تڙين
 اڃان ٿا راه ۾ پٽڪن، نٿا ٿڪجن

رات لڙيءَ جو آيا آهن
 خواب پرانهين پار جا مانجهي
 خواب اکين ۾ نيري سانجهي
 پل گهڙي ترسايو آيا آهن
 رات لڙيءَ جو آيا آهن

ملي موڪلايا نه پيهار ايندا
 اهي خواب هاڻي نه ملندا وري
 روٽاريو تو جن کي نه کلندا وري
 لڙي لڙڪ آيا ۽ هر وار ايندا
 ملي موڪلايا نه پيهار ايندا

ملائي نيٽ نيٽن سان چيائين بارشيون سوچيون
وري تارا ڳلي لايون، سڄو آڪاش جا ڳايون
گلابن سان رڪي ريسون، هزارين ڦول مهڪايون
وساري درد جا لمحا وري ساڳيون خوشيون سوچيون
ملائي نيٽ نيٽن سان چيائين بارشون سوچيون

پاڻ آهيون چنڊ تي آرام ۾
زندگيءَ جي قافلن کان پاڻ ٿي وياسين الڳ
عاشقيءَ جي سلسلن کان هاڻ ٿي وياسين الڳ
ٿا رهون بس روشنيءَ جي گام ۾
پاڻ آهيون چنڊ تي آرام ۾

چيائين شام موٽي ٿي پڪين سان گڏ وٽن تائين
 امبر تي رات پهچي ٿي ستارن جا ڪٽي ڏيئا
 ڪرن ٿا پوءِ دريا تي ستارن جا چٽي ڏيئا
 چيوسين دل به پهچي سڪين سان گڏ وٽن تائين
 چيائين شام موٽي ٿي پڪين سان گڏ وٽن تائين

اوهين ڄڻ سانجهه جا تارا، اسين راتين جي تاريخي
 نصيبن کان نياڳيءَ دل، اوهان جو پيار اپنايو
 سڪن سان رابطو توڙي غمن جو بار اپنايو
 اوهين سانوڻ جا وسڪارا، اسين راتين جي تاريخي
 اوهين ڄڻ سانجهه جا تارا، اسين راتين جي تاريخي

*** -

جڏهن تون وار ڪولين ٿي، امير ۾ ميگهه لڪجن ٿا
 جڏهن مرڪي ٿي ڳالهائين، وڻ بادل ٿڙي ره جهم
 اسان جي سوچ وسٽيءَ ۾ اوهين چيرون، اوهين ڇم ڇم
 اسان جا پيار ڳولين ٿي، اندر ۾ ميگهه لڪجن ٿا
 جڏهن تون وار ڪولين ٿي، امير ۾ ميگهه لڪجن ٿا

چيائين سانجهه جي سرتي، ترن تارا هليو اچجان
 هوا جي هنج ۾ موتيا، جڏهن مرڪن ملي ويجهان
 پريان هن روه تي ڪونجون جڏهن ڪڙڪن ملي ويجهان
 جڏهن راتين جي خيمي ۾ ٻرن تارا هليو اچجان
 چيائين سانجهه جي سرتي، ترن تارا هليو اچجان

زندگي جي آئيني ۾ عڪس تنهنجو پيار هـ
 دل چري جي پاند ۾ ڳوڙها هئا ڳالهون هيون
 شام جي ويلا هئي ۽ ڏور ڪجهه تالهيون هيون
 چو و ساريئي، ياد ڪر، هڪ شخص تنهنجو پيار هـ
 زندگي جي آئيني ۾ عڪس تنهنجو پيار هو

اسين ڄڻ رات سانوڻ جي، اوهين برسات سانوڻ جي
 اسين امبر جي تنهائي، اوهين تارن ڪتين جهڙا
 اسان جو روح اوندا هي، اوهين چنڊ جي بتين جهڙا
 پڪين ۾ لات سانوڻ جي، اوهين پريات سانوڻ جي
 اسين ڄڻ رات سانوڻ جي، اوهين برسات سانوڻ جي

مان ستاروارات جو پريات جو ويندس هليو
تنهنجي ساگر ۾ سدائين، عڪس منهنجو ٿي ڪريو
عمر جي هن موڙ تائين، نقش منهنجو ٿي ڪريو
جن نظاروارات جو پريات جو ويندس هليو
مان ستاروارات جو پريات ويندس هليو

مان وٽن ۾ واءِ آهيان ۽ پڪين جي لات آهيان
سمند جي ڪا وير آهيان، ساحلن جي زيت آهيان
بادلن جي ڳالهه آهيان يا سرنهن جا ڪيت آهيان
چنڊ جو مان گهاءِ آهيان ۽ پري برسات آهيان
مان وٽن ۾ واءِ آهيان ۽ پڪين جي لات آهيان

ڪڏهن ڄڻ سانجهه جو سورج، ڪڏهن تون چنڊ جي ريڪا
 ڪڏهن صحرا جي سيني ۾ ڀريو بادل لڳين جانان
 چلي جو سڪ جو ساگر، تڏهن ساحل لڳين جانان
 ڪڏهن سسئي، ڪڏهن سهڻي، ڪڏهن آمين چترليڪا
 ڪڏهن ڄڻ سانجهه جو سورج، ڪڏهن تون چنڊ جي ريڪا

تو چيو هو چنڊ تنهنجي چوٽ ۾ موتي وهجي
 جُھڙ جُھڙالا وارَ تنهنجا ۽ ستارا هارَ تنهنجا
 اپ جي نيرين گلين ۾ سڀ پڪيٽڙا پيار تنهنجا
 ۽ چيٽ ٿي سج تنهنجي گهر اندر ڏيئو هجي
 تو چيو هو چنڊ تنهنجي چوٽ ۾ موتي وهجي

لٽوڇا لاڙ ۾ سورج، سمورا ڳوٺ سرمئي ٿيا
 اوهان جا نيٺ سارياسين، اوهان جا وار سارياسين
 اکين جا آر سارياسين، وڇوڙيل پيار سارياسين
 تڙيو ايئن چاهه جو هو ٻج، سمورا ڳوٺ سرمئي
 لٽوڇا لاڙ ۾ سورج، سمورا ڳوٺ سرمئي ٿيا

اسان ۾ رات جا تارا ٻڏن ٿا پيا ۽ ترن ٿا پيا
 اسان ڪنهن ڏند نيريءَ جو حصو آهيون
 انهيءَ جرجي جوانيءَ ۽ پيريءَ جو قصو آهيون
 اسان تي عشق جا پنڇي اڏن ٿا ۽ ترن ٿا پيا
 اسان ۾ رات جا تارا ٻڏن ٿا ۽ ترن ٿا پيا

اسين بادل جيان آهيون، وسي وڪري به وينداسين
 گهڙي ڪن جو قصو آهيون، وري وريو خدا ڄاڻي؟
 خلائون سمنڊ گهري جيئن، تري وريو خدا ڄاڻي؟
 سنڌ ۽ آنڇل جيان آهيون، ٿئي وسري به وينداسين
 اسين بادل جيان آهيون، وسي وڪري به وينداسين

دل سرنهن جو ڪيت آهي، روز ٿي تولءِ ٿڙي
 تون پراون پيچرن تان ڏورين گذريو وڃين
 دل نهارون ٿي وڃي، ڏاڍو پريان گذريو وڃين
 محبتن جي راڳ وانگر، ساز وانگر ٿي چڙي
 دل سرنهن جو ڪيت آهي، روز ٿي تولءِ ٿڙي

جنهن لاء اسان جا نيٺ پنا
 ان جي نه حصي ۾ آياسين
 بس گيت رڳوئي ڳاياسين
 ڇاچا نه وڃوڙا يار ڏنا
 جنهن لاء اسان جا نيٺ پنا.

اسين محروم نيٺن ۾ اڏوري خواب جيئن آهيون
 ڪڏهن صحرا جي دامن ۾ چلي ڪو سمنڊ بڻجئون
 ڪڏهن آڪاش نيري ۾ اڏيڪو چنڊ بڻجئون
 ڪهاڻين جي ڪتاب جي وساريل باب جيئن آهيون
 اسين محروم نيٺن ۾ اڏوري خواب جيئن آهيون

اسين دلربايون نه ميڙي سگهياسين
 نه ٿي ٻانهن ڪنهن جي وهائو اسان لاءِ
 نه ٿي وار ڪنهنجا وڃاڻو اسان لاءِ
 رڳو پاند دل جو پڪيڙي سگهياسين
 اسين دلربايون نه ميڙي سگهياسين

نيٺ منهنجا ٿي پنا، هر هر پنا
 آئون پنهنجو پاڻ ۾ ڪيترو برباد ٿيس
 توڏو ٻيهر جڏهن، آباد ٿيس
 روشنا! او روشنا! او روشنا!
 نيٺ منهنجا ٿي پنا هر هر پنا

روشنا!! هي دل اڀاڳي دريدر
 ٿي رلي، ڪيڏو رلي اي جان من!
 سمنڊ سان گڏجي چلي اي جان من!
 رات تارن ساڻ جاڳي دريدر
 روشنا! هي دل اڀاڳي دريدر!

اڪيون ته اڪيون آهن، ملنديون ته مسڪرائينديون
 خوابن جي سفيني ۾، هن پار رلي اينديون
 يا وقت جي چولين سان هر بار چلي اينديون
 تنهنجون ئي سڪيون آهن، ڪنهن ڏينهن جدا ٿينديون
 اڪيون ته اڪيون آهن، ملنديون ته مسڪرائينديون

اسين هڪٻئي ۾ وڃايل رهيا سين
 زمانو ڪهاڻيون گهڙيندو رهيو
 اسان کي انهن ۾ گهڙيندو رهيو
 پرين تنهنجي پيرن جي پايل رهيا سين
 اسين هڪٻئي ۾ وڃايل رهيا سين

زندگيءَ کان موت تائين بينظير
 حوصلن ۾، همتن ۾ ۽ حُسن ۾ لازوال
 هر گهڙيءَ ۾ باضمير، هر گهڙيءَ ۾ باڪمال
 سنڌ سان رهندي سدائين بينظير
 زندگيءَ کان موت تائين بينظير

اسين هاڻ واپس اڏاڻا وڃون ٿا
 اوهان جي وطن ۾ به ٿي ڏينهن گهاري
 به ٿي چنڊ چاڙهيا، به ٿي سج اُپاريا
 لڳي ٿو ته خود پي وسڻا وڃون ٿا
 اسين هاڻ واپس اڏاڻا وڃون ٿا.

ڪنهن کي خبر ڇا ڇا چڱي، وڻڪار ڏي موٽيا پڪي
 جهنب ۾ موتي ڪڍي، يا ته آيا ڪڪ ڪڍي
 يا وريا خالي هئا، شام جو ڪنڀڙا هڻي
 ڍنڍ جي هڪ پار کان ٻي پار ڏي موٽيا پڪي
 ڪنهن کي خبر ڇا ڇا چڱي، وڻڪار ڏي موٽيا پڪي

اڪين جي بزم ۾ ٿي مهمان آيا
 لڳي ٿو ته هاڻي سڄي عمر رهندا
 اندر ڪي وڌيندا، اڪين مان پيا وهندا
 هي ڳوڙها انهن جو وڏو شان آيا
 اڪين جي بزم ۾ ٿي مهمان آيا.

هُن گلابي آڱرين سان پيار ڪي رم جهم لکيو
 هُن لکيو سنسار سارو سُرمند
 ڪنهن پياريءَ چوڪريءَ جي سار ۾ سرجيل غزل
 هُن ته پنهنجيءَ چير سان هودرد ڪي دائم لکيو
 هُن گلابي آڱرين سان پيار ڪي رم جهم لکيو

تونہ اسان کي پاڻ ۾ ٿوري جاءِ ڏني
 پوءِ اڪيون هي مرڪندي ڳوڙها پي ويون
 توکي ياد ڪري پرين! ايڏو جي ويون
 سارو جيون بي رخي، چوتو هاءِ ڏي
 تونہ اسان کي پاڻ ۾ ٿوري جاءِ ڏني

وڃون ٿا دربدر ٿيندا
 اوهان جو آسرو لاٿو
 ڪجي ڇا درد جو ڪاٿو؟
 سمونڊن ڏي سنباهيندا
 وڃون ٿا دربدر ٿيندا

چيائين چنڊ ڏي ويندي خدا حافظ
 پڪيءَ وانگر اڏاڻو ۽ وڃي ٻي پار ڏي پهتو
 ستارن تي وڪون ڪوڙي عجب سنسار ڏي پهتو
 وڇوڙن جون رتون ڏيندي خدا حافظ
 چيائين چنڊ ڏي ويندي خدا حافظ

چپن تي آڱريون ڦيري
 پُراڻي شهد ڳوليون ٿا
 وصل جي حد ڳوليون ٿا
 چمڙ تي وئي اڪيون هيڙي
 چپن تي آڱريون ڦيري

نيٽ نيٽن سان ڳنڍي ٿوڙي ڇڏڻ
 اي پرين ناهي مناسب، اي پرين ناهي سهي
 ڏس ته توکان ڌار آهي، بي سبب پنهنجي وهي
 يادگيرين جي شهد سان درد جا ڳوڙها گڏڻ
 نيٽ نيٽن سان ڳنڍي ٿوڙي ڇڏڻ

ويو ڇا صدين جا وڇوڙا ڇڏي ويو
 انهيءَ شخص خواهن سندا گيت ڪيڙيا
 جڏهن دل پڪيڙي سدا پيار ميڙيا
 هويادن ۾ ڪيڏا نه ڳوڙها ڇڏي ويو
 ويو ڇا صدين جا وڇوڙا ڇڏي ويو

اڪين ۾ سانوڻيون آهن
 رڳوئي تات تنهنجي آ
 چين تي بات تنهنجي آ
 آداسيون ڪنهن ڳڻيون آهن
 اڪين ۾ سانوڻيون آهن!

وئي زندگيءَ مان ۽ خوابن ۾ آئي
 اڪين کان پري ٿي، پري ڪونه ٿي آ
 سدا ساهه ۾ هو ۽ سمايل رهي آ
 ملڻ کان به شهي انهيءَ جي جدائي
 وئي زندگيءَ مان ۽ خوابن ۾ آئي

جذيرا روح منهنجي جا رهيا خالي
 لنگر تو ڪونه هو ڪوڙيو ڪنارن تي
 نڪي تو پاڻ سان جوڙيو ڪنارن تي
 سدائين روپ تنهنجي جا رهيا سوالي
 جذيرا روح منهنجي جا رهيا خالي

لڪيائين خطن ۾ ته بههار اچ
 وڃوڻ ۾ ڳرندي وڃون ٿا وڃاڻا
 اسان جيئن اکين ۾ وري آءُ راڻا
 پڇاڙيءَ ۾ جملو اڙي يار اچ
 لڪيائين خطن ۾ ته بههار اچ

تئون تياپو اڪيڊمي

مارڪيٽ ۾ موجود ڪتاب

1. عشق جون ڳليون (سفر ناما ۽ ٻيون لکڻيون) گل حسن ڪلتي مڻهه: 200
2. ڪالاش: ڪافرن جو ديس (سفر نامو) گل حسن ڪلتي مڻهه: 200
3. جڏهن مان چوٽ جو هوندس (ڪهاڻيون) ممتاز مهر مڻهه: 70
4. نه وڃڻ جو پڇتاءُ (ڪهاڻيون) يوسف سندي مڻهه: 70
5. ڊائريءَ ۾ رکيل گلاب (ڪهاڻيون) منصور ٻرڙو مڻهه: 70
6. مٽيءَ هاڻا ماڻهو (ڪهاڻيون) اڪبر اديب مڻهه: 90
7. رنگن جي خانہ بدوشي (نظم) ايوب گل مڻهه: 70
8. استور روم (نظم) علي اظهار مڻهه: 80
9. ٻه ڪتاب (ڪهاڻيون) ممتاز مهر مڻهه: 90
10. ڳوڙهن جا ڪبوتر (ڪهاڻيون) پرويز مڻهه: 90
11. مٽيءَ هاڻا ماڻهو (ڪهاڻيون) اڪبر اديب مڻهه: 90
12. مس سدا بهار چنڊيلي (ناول) الطاف شيخ مڻهه: 125
13. ڪپيل نڪ (ڪهاڻيون) عباس سارنگ مڻهه: 90
14. لاڙهرون ۽ سمنڊ (شاعري) نواز خان زئور مڻهه: 150
15. سمنڊ ٿو مونکي سڏي (پنجڪڙا) ايوب گل مڻهه: 100
16. عجب اڪڙيون (ڪهاڻيون) قرت العين حيدر مڻهه: 90
17. نيٺ ته ڊهندي (ڪالم) آفتاب ميمڻ مڻهه: 90
18. پٿر جو جگر ميڻ جي دل (ناول) موهن ڪلپنا مڻهه: 90
19. سارو ٿيون سفر جون (سفر ناما) نصير اعجاز مڻهه: 200
20. رڻ ۾ رات ٿري (شاعري) رحيمداد جوڳي مڻهه: 100

لک پڙه لاءِ

A-12, Sachal Goth, Gulshan-e-Iqbal,
Karachi. SINDH.

Ph # 021-34690389 Cell # 0346-2103811

E-mail: naon_niapo@yahoo.com